

Reflex online

Odhalení sexuálních faulů

Sexuálně podbarvené popichování, špičkování, nadávání; dvojsmyslná gesta a mimika se sexuálním podtónem; sexuální návrhy, poznámky a otázky týkající se něčího těla, oblečení, soukromí; dotýkání, štípání, pokus o líbání, tělesný kontakt; telefonáty, esemesky či e-maily se sexuálním obsahem; zesměšňující nebo sexistické vtipy; opakované sexuální návrhy; vynucený pohlavní styk, znásilnění nebo pokus o znásilnění.

To je výčet možných forem SEXUÁLNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ, jak ho stanovili sportovní sociologové na základě poznatků z praxe. Vedle dopingových a úplatkářských afér začíná sportovní svět řešit i přestupky sexuálního rázu. U nás jde o novinku zatím téměř nedotčenou mediální pozorností. Ve výzkumné práci o postavení žen v českém sportu se píše: „Sexuální obtěžování bylo jednou ze tří sledovaných oblastí, přičemž

Foto: Profimedia.cz

dvaasedmdesát procent českých sportovkyň s ním mělo zkušenost.“ Spoluautorka dvouletého výzkumu, PaedDr. Nad'a Knorre, CSc., bývalá gymnastka a trenérka, jež zastávala funkce v naší i Mezinárodní

gymnastické federaci, dodává: „To číslo je opravdu vysoké. Díky spoluautorce, profesorce Kari Fastingové z Norska, jsme měli i srovnání s její zemí, kde je poloviční – třicet šest procent.

Ale přitom počet sexuálně obtěžovaných žen mimo sportovní sféru je u nás i v Norsku stejný. Vysvětlit našich dvaasedmdesát procent není složité, nezavedli jsme kodex pro chování trenérů a funkcionářů. Norové jej přijali před lety, dostal se do sportovních kursů a osnov školní výuky. Totéž musí nastat i u nás.“

PŘÍBĚHY

Za souhlasu sportovních svazů oslovily výzkumnice na šest set sportovkyň – vrcholových, výkonnostních a rekreačních – z celkem osmašedesáti kolektivních i individuálních odvětví. Za slib zachování anonymity vyplňovaly ženy obsáhlý dotazník a poté ještě některé absolvovaly ústní rozhovor. Podle paní Knorre se takový výzkum v Evropě dosud nekonal; přispěly na něj Mezinárodní olympijský výbor (MOV) i Český olympijský výbor (ČOV), profesorka Fastingová dostala grant od Sportovní univerzity v Oslu.

A tady jsou úryvky výpovědí tří žen, pochopitelně fiktivních jmen.

Radka: „Jak šel čas, trenér začal se mnou jednat, jako bych byla jeho majetek. Také mi říkal, že bych měla zhubnout a co bych měla a neměla jíst. A pak se mě taky pokusil svést, stejně jako se pokusil svést mnoho dalších žen. Byl ženatý a já s ním nechtěla mít žádný vztah. Když jsem mu řekla ne, ranila jsem jeho mužskou pýchu, možná i proto, že byl taky hodně bohatý. Komunikace mezi námi se zhoršovala a ve finále jsme spolu nemohli nadále pracovat.“

Martina (mluví o době, kdy jí bylo patnáct let): „Trenér mě při závodech a trénincích provokoval štípáním a verbálními komentáři. Zašlo to příliš daleko a bylo to nepříjemné. Dělal si třeba legraci z mého jména a pak také začal mluvit dost hrubě.“

Simona: „Často se setkáte s tím, že někdo někoho obejmě, ale u tohoto trenéra bylo naprosto jasné, že to mělo sexuální podtext, takže si musíte dávat pozor, abyste si ho udrželi od těla. Bylo to pro mne nepříjemné. Stává se to hlavně při tréninku, kdy využije každé příležitosti, třeba když nějaká kolegyně přijde na trénink, on ji obejmě a řekne, že ji opravdu rád vidí. Ale když vás objímá, tak vám rukama přejíždí po celém těle.“

POTVRZENÍ Z PRAXE

Autorky projektu vydaly své výzkumy tiskem v srpnu 2005. Titul nezněl zrovna poutavě: Ženy ve sportu v České republice. O podtitulu ani nemluvě: Zkušenosti sportovkyň. Jak obstojí výsledky výzkumu v konfrontaci s realitou?

Zvolil jsem ženskou házenou: za prvé jsou hráčky tohoto tvrdého sportu zvyklé na různá příkoří, za druhé je v drtivé většině trénují muži.

Luboš Zeman (60) je sportovní pedagog i známý házenkářský trenér, působil u dorostenců i mužů, poslední sezóny u žen pražské Slavie. Známe se dlouho, proto byl vstřícný. „Dvaasedmdesát procent sexuálně obtěžovaných žen ve sportu? To je strašlivé číslo,“ téměř hlesne, ale – a to je podstatné – ani v náznaku údaj nezpochybuje.

„Občas zaslechnu výroky kolegů, výrazy ze sexuální oblasti, názvy genitálií, ale také zesměšňování a urážky hráček. Také se dozvídám, jak se k nim i uznávaní trenéři chovají po prohře, v autobuse či v letadle. Hráč-muž by za to trenéra buď fyzicky napadl, nebo by opustil tým.“ Při hovoru si

vzpomene na házenkářku z jistého klubu, kterou trenér nechával sedět na lavičce náhradnic s odůvodněním, že „má velký zadek a nohy iksáky“. Teprve když trenér klub opustil, dostala šanci a vypracovala se i do národního týmu. Připomínám mu, že on sám byl dříve u dorostenců znám jako trenér prudšas, a ptám se, jestli je takový i u žen. „U chlapů jsem byl při koučingu a tréninku agresivnější, ale u holek jsem se zklidnil, až mi nedávno kapitánka řekla, že bych měl být na ně tvrdší. Já však uznávám metodu cukru a biče. Na rozdíl od kolegů, co říkají, že hráčky jsou slepice a musí se s nimi zacházet pouze tvrdě.“

Probíráme všechny druhy obtěžování, jak je nasbíraly výzkumnice, a zajímá mě, jestli by se jeho chování v některých situacích nemohlo posuzovat obdobně. „Občas беру hráčky kolem ramen, po pěkné akci hledím po vlasech, někdy dám herdu do zad a výjimečně plácnu i přes zadek,“ říká otevřeně. „Ale nedělám to často, a hlavně v tom není nic sexuálního. Taky vím jistě, že holky to tak berou. Pokud jde o polibky, třeba při oslavách, tak jediné na tvář. Znáám ale trenéry, kteří hráčky líbají na ústa při sebemenší příležitosti. Když je trenérovi kolem padesátky a hráčkám dvacet, je to navíc hodně směšné.“ Ptám se na vtipy o sexu. Říká, že je hráčkám nikdy nevyprávěl a ony jemu rovněž ne. Shrnuli debatu, musím konstatovat, že tenhle trenér nepatří ke kritizovaným, nicméně fakt, že takových je hodně, stejně jako závěry výzkumu víceméně potvrdil.

RUKA NA RAMENI? NE!

Padla zmínka o trenérském kodexu ve sportu, jež zavedli v Norsku, ale také je třeba říci, že sexuální obtěžování se netýká jen žen. Vysvětluje PhDr. Josef Dovalil, CSc., místopředseda ČOV, hokejový odborník a pedagog FTVS UK: „Podobný kodex či pravidla chování přijali v kanadském mládežnickém hokeji jako prevenci sexuálního zneužívání hráčů ze strany trenérů nebo činovníků. V něm se třeba uvádí, že trenér by neměl být s hráčem nikdy sám, ale vždy za přítomnosti dalšího dospělého. Prevence jde do takových detailů, že je například nepřípustné, aby trenér položil dorostenci nebo žákovi na střídačce ruku na rameno, když mu dává herní pokyny. Nám to může připadat zvláštní, protože u nás dosud převládaly sklony tohle téma zlehčovat. Zdá se však, že o těchto věcech bychom měli vážně uvažovat.“

Když jsem se ptal několika trenérů pražských hokejových žáků, žádný z nich o kodexu neslyšel.

Pouze šéftrenér mládeže hokejového svazu Petr Míšek věděl, že ve Švédsku zavedli pravidla chování pro trenéry, zřejmě inspirováni Kanadou. Přijetí obdobného kodexu u nás bude tedy zřejmě jen otázkou času.

DVĚ SOUDNÍ KAUZY

Sexuální zneužívání na českém sportovním písečku se v poslední době soudně řešilo jen ve dvou případech. Současně učitel i trenér atletické mládeže TJ Kavalier Sázava pohlavně zneužíval několik nezletilých žáků ZŠ nikoliv při sportovní činnosti, ale mimo hřiště, kdy využíval toho, že se s nimi znal z oddílu. Takže nejde o případ zcela typický. Soud mu v roce 2004 uložil podmíněný trest, nařídil léčbu a na několik let zakázal práci s mládeží.

Druhá kauza byla známější (psali jsme o ní v Refl exu 15/06) a týkala se Martina Šimůnka, trenéra gymnastického oddílu TJ Bohemians, který byl odsouzen k sedmi letům vězení za pohlavní zneužití nezletilé svěřenkyň. On vinu vždy popíral, proto nenastoupil trest a zřejmě odcestoval neznámo kam. Lidé z gymnastiky – nejen jeho přátelé – věří, že se nedopustil ničeho nezákonného. Leč soudní výrok platí a je definitivní. Kauza se neblaze dotkla akrobatické gymnastiky, protože Šimůnek trénoval reprezentaci a zároveň byl jediným profesionálním trenérem tohoto odvětví u nás. Současně vyvolala obavy trenérů jiných odvětví, že mohou být rovněž tak snadno nařčeni a skončí za mřížemi, byť se ničeho nezákonného nedopustí.

ŽERTY PŘI TRÉNINKU

Otevřeně o svých obavách mluví bývalý reprezentant a olympionik, do loňského roku profesionální trenér sportovní gymnastiky Mgr. Jiří Fířt (34): „Je pravda, že jsem již delší dobu uvažoval o změně profese. Ale to, co potkalo Martina, mé rozhodnutí usplánilo. Když jsem kolem sebe slyšel hlasy, že mám rodinu, může se mi stát totéž, a tak ať raději dělám něco jiného, rozhodl jsem se trenérskou profesi opustit.“ Někdejší Šimůnkův oddílový kolega věří také v jeho nevinu a myslí si, že mu mohly uškodit i časté slovní žerty. „Jak holky dospívají, v tělocvičně se vtipkuje o tom, že jim rostou prsa či zadek, ale nikdy v erotickém smyslu. Nehledě na to, že se i legitimně sledují jejich tělesné proporce kvůli hlídání váhy. A pak – při tréninku, který trvá i čtyři hodiny, je nutné občas uvolnit atmosféru. Děje se to i tímto způsobem a holkám dělají takové hlášky dobře. Ale když se zrovna v tréninku nedaří a přidá se špatná známka ve škole, mohou dotyčnou v téhle nenaladě stejné řeči obtěžovat i naštvat. To se však těžko pozná.“

Další důležitý faktor jsou změny v rodinném zázemí mladých sportovců a sportovkyň, ke kterým v posledním desetiletí dochází. Stále větší počet dětí žije pouze s rozvedenou matkou, případně otce nahradí nový matčin partner. Jestliže pak dospívající dívka tráví na tréninku denně řadu hodin s trenérem, vytvoří si k němu blízký vztah, bližší než ke komukoliv jinému, navíc posilovaný společným cílem. „Trenér je pak mužský vzor. Ale nejen to. Moje žena, kdysi gymnastka, si vzpomíná, že ve třinácti a čtrnácti byly všechny holky z oddílu zamilované do trenéra. Pokud mám mluvit o sobě, dostával jsem esemesky po závodech, v nichž se dívky dělily o radost z úspěchu. A když jsem je přestal trénovat, psaly, že se jim stýská a mají mě rády. Nechci přehánět, ale za pět let to může být argument proti mně. Že jsme spolu něco měli!“ pokračuje Jiří Fířt, jenž si novou profesní kariéru buduje v obchodní sféře a v tělocvičně se nyní objevuje pouze jednou týdně coby dobrovolný trenér přípravy, kam vodí svou dceru. Když mě zajímá jeho názor na trenérský kodex, odpovídá, že by jeho zavedení uvítal. „Po tom, co potkalo Martina, jsem řekl, že pojedou na závody s dětmi, ale musí nás doprovázet některá trenérka nebo rodič. Dosud jezdil jeden dospělý v autě se čtyřmi dětmi na soustředění či závody, teď tedy dva dospělí. Ale šest lidí se do jednoho auta nevejde, náklady stoupají a naše gymnastika není bohatý sport. Manželka působila jako trenérka v USA a tam je běžné, že rodiče vozí děti na závody. Hrozba, že by trenér mohl být nařčen ze zneužívání, je tak prakticky nulová.“

OTEVŘÍT DISKUSI

Držím v ruce dvacetistránkový sešitek Prevence obtěžování v prostředí sportu v České republice, jež vydalo loni v prosinci ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, respektive komise žen Českého olympijského výboru nákladem čtrnácti tisíc výtisků. Má pět kapitol, definuje obtěžování včetně sexuálního, zmiňuje prevenci, přináší seznam paragrafů trestního zákona i kontakty na instituce, jež mohou poradit. Brožurka by měla putovat do pěti tisíc škol v celé republice a také do sportovních svazů. Co si od ní slibuje její autorka Nad'a Knorre? „Řada lidí může příručku kritizovat, protože bude chtít přesně definovat hranice obtěžování, což je mnohdy obtížné stanovit. Kromě toho se problematika předem zlehčuje a dává do polohy lehké směšnosti, aniž by se o ní diskutovalo. Nám jde o to, abychom takovou diskusi otevřeli, a k tomu je vydání brožurky prvním krokem. Měla by pomáhat jak sportovcům, tak trenérům i funkcionářům, a to obou pohlaví.“

SEXUÁLNÍ AFÉRY VE SVĚTĚ

Není jich podle dostupných zdrojů příliš. Z uvedeného seznamu však vyplývá, že k jejich odhalení zatím dochází – a to ještě sporadicky – pouze v euroatlantickém světě. V roce 1995 odsoudil soud ve Stuttgartu trenéra českého původu Karla Fajfra za sexuální obtěžování, fyzické týrání (pohlavky, kopance) a urážky dvou německých krasobruslařek ke dvouletému podmíněnému trestu, pokutě třiceti tisíc marek a tříletému zákazu činnosti. Fajfr vinu odmítal a za obviněním viděl obavy jedné z dívek, že ji přestane trénovat a vyhodí. Většina jeho kolegů stála za ním. Takových excesů by nikdy nebyl schopen, soudili. V roce 1997 vypukly dva sexuální skandály v kanadském mládežnickém hokeji. Kouč Graham James byl obviněn a usvědčen ze zneužití hráče, ale zároveň vyšly najevo jeho stejné přečiny v uplynulém desetiletí. Po čtyřletém vězení a doživotním zákazu trénovat v Kanadě odjel do Španělska, kde se stal asistentem trenéra hokejové reprezentace. Dalšímu juniorskému kouči, Davidu Frostovi, byl po sexuálním obtěžování hráče vysloven doživotní zákaz působení u mládeže. Živil se jako hráčský agent, ale v srpnu 2006 byl opět obviněn ze sexuálního predátorství, když měl poměr s několika nezletilými chlapci i děvčaty. V listopadu 2001 byl obviněn dvěma ženami ze sexuálního obtěžování Američan Mark Everett, bronzový běžec na 800 metrů při mistrovství světa 1991. V jednom případě došlo k obtěžování při masáži (pracoval jako sportovní instruktor), ve druhém v baru. Za sexuální útok a ublížení na zdraví skončil ve vězení. V říjnu 2004 obvinila vedoucí skupiny roztleskávaček hokejového klubu New York Rangers ze sexuálního obtěžování manažery společnosti, která spravuje halu Madison Square Garden. Ti však obvinění odmítli a dívku propustili. Courtney Princeová se proto obrátila na Výbor pro rovné příležitosti a poté získala odškodné osm set tisíc dolarů. Manažeři se bránili tím, že roztleskávačky mají ve smlouvě zakázány pouze pletky s hráči, ale o ostatních pracovnících haly tam není zmínka ... V únoru 2005 byli obviněni ze znásilnění mladé ženy švédští hokejisté Kristian Huselius, Andreas Lilja a Henrik Tallinder, kteří se s ní seznámili v hotelovém baru. I když vyšetřování neprokázalo jejich vinu a žaloba byla stažena, hráči byli vyloučeni z národního týmu za poškození jména Švédského hokeje. Huselius i Tallinder byli poté nuceni opustit kluby v NHL a dnes hrají ve Švýcarsku.

Reflex 06/2007

Kontextové odkazy ETARGET>> [Přidej mezi ETARGET odkazy](#)

HokejShop.cz - hokejová výstroj za nejlepší ceny

Kompletní sortiment Reebok/Jofa, Bauer, Itech, Mission a dalších. Již teď probíhají výprodeje letošních kolekcí! Navíc garantujeme vždy nižší cenu!

Jak úspěšně koučovat?

Metodologie, proces koučování, osobnost kouče.

Jak bez rizika kupovat a pronajímat byty

Zdarma články, postupy, metody a tipy zkušených investorů. Vzor **◆ neprůstředné◆** nájemní smlouvy. Jak najít, bez rizika koupit a za tržní nájemné se ziskem pronajímat byty.

Kurzy/semináře po celé ČR

Zdokonalte vaše pracovníky v prodeji, péči o zákazníky, týmové práci a vedení lidí. Přes 50tis. absolventů, 10 let praxe, trénink někde v ČR každý druhý den, zaměření na výsledky.

Trávení=váš problém-novinka EMULIPS SLIM

Bylinky si ví rady i s - žlučník,žáha,nadýmání,cholesterol, krevní cukr, tlak,atopický ekzém,plísň,prostata. Nejen hubnutí za 345kč. Novinka -EMULIPS SLIM.Já jsem o 7cm hubenější!